

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д.УШИНСЬКОГО»
Навчально-науковий інститут фізичної культури спорту та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

**ПРОБЛЕМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ І
РЕАБІЛІТАЦІЇ**

Матеріали XXVIII всеукраїнської науково-практичної конференції

Одеса 2025

УДК 376

П781

ДРУКУЄТЬСЯ ЗА РІШЕННЯМ

Вченої Ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського» (протокол № 5 від 30.10.25р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Гончар І.Л. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Кисличенко В.А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти ННПІ імені О.В.Сухомлинського НУК імені адмірала Макарова

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

*Головний редактор – професор **Форостян О.І.***

*Відповідальний редактор – професор **Соколова Г.Б.***

*Технічний редактор – доцент **Начинова О.В.***

Члени редколегії:

Арнаутова Л.В. – доцент, кандидат медичних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Лещій Н.П. – професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Маматова З.Р. – старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Орленко І.М. – доктор філософії, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

Григорєва Л.В. – директор, вчитель-методист, спеціаліст вищої категорії Одеської спеціальної школи № 75 I-II ступенів Одеської міської ради Одеської області.

Проблеми реабілітації: Збірник наукових праць, Одеса, / редколегія О.Ф.Форостян та ін. – Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. – 208 с.

УДК 376

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 2025

Форостян О.І., Чумаченко А. РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ТПМ	144
Форостян О.І., Шнайдер Є. ЛОГОПЕДИЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ СТАШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	146
Тематичний напрям: Теоретико-методичні засади спеціальної та інклюзивної освіти(сучасні концепції, принципи та тенденції розвитку)	
Пелепчук О.С.,Рибак О.Ю. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПРОВІДНИЙ КОМПОНЕНТ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	149
Татарська А. А. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВНОЇ ЗДАТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ З ПЕРВИННИМ ТОТАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	152
Тематичний напрям: Соціальна інклюзія та адаптація осіб з особливими потребами в освітньому та суспільному середовищі	
Бідуліна Т.О., Стахова Л.Л.ОРГАНІЗАЦІЯ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ ІЗ ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ В УМОВАХ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ	156
Кравець Ю.О. ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СУСПІЛЬСТВА	162
Соколова Г.Б., Гуцаленко О.О. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК СИСТЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	164
Форостян О.І., Комар Ю. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З ДІСГРАФІЄЮ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	168
Тематичний напрям: Підготовка та професійний розвиток фахівця у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, фізичного виховання	
Бажмін В.Б. ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗА КУРСОМ МЕТОДИКА АДАПТИВНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	171
Орленко І.М., Камінська Д.А. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЛОГОПЕДА ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ З ООП В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	174
Суменко Т.Ю.ІНКЛЮЗІЯ ЯК НОВА ПАРАДИГМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКОГО ПРОФІЛЮ	177
Шевченко В.М. КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД В ПІДГОТОВЦІ СУРДОПЕДАГОГІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	184
Veronika Kovylyna INTERNATIONAL PERSPECTIVES ON TRAINING PROFESSIONALS IN SPECIAL AND INCLUSIVE EDUCATION	189
Тематичний напрям: Сучасні тенденції фізкультурно-спортивної реабілітації у різних груп населення	
Бєседа В. В.ВПЛИВ ПСИХІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ НА ПОСТАВУ ЛЮДИНИ ЗА БОДИНАМІЧНИМ АНАЛІЗОМ ЛІЗБЕТ МАРЧЕР	193
Тодоров П.І., Соколов Г.О. ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МОТОРНИХ І КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ НА ЗАНТТЯХ З ЄДИНОБОРСТВ	196
Bukhovets B. O., Dolynskyi B. T., Ivashkiv S. V., Hramatyk V. M., Krachylova D. A. ADAPTIVE PHYSICAL EDUCATION AS A COMPONENT OF THE PHYSICAL AND SPORTS REHABILITATION PROCESS OF ATHLETE	199

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми. Соціально-психологічний супровід осіб з особливими потребами є важливою умовою їхньої адаптації та інтеграції в сучасне суспільство. Незважаючи на наявність державних програм та освітніх ініціатив, багато людей з особливими потребами стикаються з обмеженим доступом до якісної психологічної підтримки. Традиційні моделі супроводу часто не враховують індивідуальні потреби та соціокультурний контекст, що знижує їх ефективність. Інноваційні підходи можуть забезпечити більш персоналізовану та комплексну допомогу, підвищуючи рівень соціальної інтеграції. Водночас, актуальним є дослідження та впровадження нових моделей супроводу, адаптованих до вимог інклюзивного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій на тему інноваційних моделей соціально-психологічного супроводу осіб з особливими потребами в умовах інклюзивного суспільства свідчить про активний розвиток цієї сфери в Україні. Зокрема, у наукових дослідженнях Г. Соколової та Ю. Кравець обґрунтовано особливості здійснення психологічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами в спеціальних закладах загальної середньої освіти[5].

За даними Е. Данілавичюте виявлено, що впровадження інклюзії в освітньо-виховний процес дасть змогу кожному громадянину брати участь у житті суспільства й робити свій внесок у його розвиток. Вченою здійснено аналіз теоретичних засад психологічного забезпечення умов успішності включення дитини з особливими освітніми потребами в освітній простір. [1].

Дослідження І. Омельченко та Ж. Кондратюк розкривають основні напрямки комплексного психологічного супроводу дитини в умовах інклюзивного освітнього середовища задля розвитку її пізнавальної сфери та соціалізації. Також, авторки розглядають психологічні аспекти інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного середовища [4].

Отже, сучасні публікації свідчать про активний розвиток інклюзивної освіти в Україні та необхідність впровадження інноваційних моделей соціально-психологічного супроводу осіб з особливими потребами для забезпечення їх успішної інтеграції в суспільство.

Мета статті полягає у теоретичному дослідженні інноваційних моделей соціально-психологічного супроводу осіб з особливими потребами в умовах інклюзивного суспільства з метою підвищення ефективності їх адаптації, соціальної інтеграції та розвитку особистісного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інклюзивне суспільство передбачає забезпечення рівних можливостей для всіх громадян, зокрема осіб з особливими потребами, у різних сферах життя. Соціально-психологічний супровід виступає ключовим інструментом адаптації таких осіб до

соціального середовища. Сучасні підходи до супроводу відзначаються індивідуалізацією, комплексністю та інтеграцією різних видів підтримки.

Психологічна складова супроводу спрямована на розвиток емоційної стабільності, саморегуляції та комунікативних навичок [2]. Соціальна складова забезпечує формування соціальних навичок, підтримку взаємодії з оточенням та інтеграцію в колективи різного типу [4].

Інноваційні моделі включають застосування цифрових технологій, інтерактивних платформ та дистанційних методів підтримки. Використання мультимедійних ресурсів дозволяє ефективно проводити корекційно-розвивальні заняття та тренінги. Одним із перспективних напрямів є розробка адаптивних програм, які враховують індивідуальні потреби та рівень розвитку особи.

Соціально психологічний супровід також передбачає тісну співпрацю з родиною, освітніми закладами та громадськими організаціями. Спільна робота фахівців різного профілю забезпечує комплексний підхід і підвищує ефективність підтримки [5].

Інноваційні методи включають застосування грових технологій, арт-терапії та коучингових практик. Особлива увага приділяється розвитку самооцінки та впевненості у власних силах. Важливим елементом є регулярна діагностика психологічного стану та соціальної адаптації осіб.

Аналіз успішних кейсів показує, що інтеграція сучасних методик значно покращує рівень соціальної взаємодії. Підготовка фахівців з питань інклюзії потребує спеціалізованих освітніх програм та постійного професійного розвитку. Використання дистанційних технологій дозволяє забезпечити безперервність супроводу навіть у складних умовах. Методика супроводу включає поетапне планування, моніторинг результатів та корекцію дій за потреби. Соціально-психологічний супровід сприяє розвитку самостійності та відповідальності у осіб з особливими потребами. Роль інноваційних моделей полягає у забезпеченні гнучкості, адаптивності та персоналізації підтримки. Ефективне поєднання традиційних та сучасних підходів дозволяє створити оптимальні умови для соціальної інтеграції. Використання інноваційних моделей супроводу є необхідною умовою формування інклюзивного та толерантного суспільства.

Висновки та перспективи. Інноваційні моделі соціально-психологічного супроводу осіб з особливими потребами підвищують ефективність їх адаптації та інтеграції в суспільство. Впровадження індивідуалізованих та комплексних підходів забезпечує розвиток емоційної стабільності, комунікативних навичок та соціальної активності. Співпраця фахівців, родини та закладів освіти є ключовою для досягнення сталих результатів супроводу.

Перспективним напрямом є використання цифрових технологій, мультимедійних ресурсів та дистанційних методик у процесі підтримки. Подальші дослідження мають зосереджуватися на адаптації інноваційних моделей до різних вікових груп та соціокультурних контекстів.

Список використаних джерел:

1. Данілавичюте Е. А. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. *Особлива дитина: навчання і виховання*. (87). 2018. С. 7-19.
2. Кобильченко В. В. Соціально-психологічні основи розвитку та корекції особистості підлітка в нормі і при патології зору: монографія. ОсвітаУкраїни. К. 2010. 550 с.
3. Новікова Ж. М. Теоретичні аспекти психологічного супроводження функціонування особистості. *Молодийвчений*. 2018. № 5 (57). С. 459–463.
4. Омельченко І. М., Кондратюк Ж. В. Передумови формування професійної ідентичності фахівців (консультантів) інклюзивно-ресурсних центрів. Науковий журнал «Психологія і особистість». Полтава-Київ. № 1 (23). 2023. С. 119–139.
5. Соколова Г. Б., Кравець Ю. О. Вивчення індивідуальної соціальної ситуації розвитку підлітків з порушеннями інтелекту як основи соціально-психологічної компетентності. *Перспективи та інновації науки*. Серія: Психологія. 2023. Вип. 8 (26). С. 470–482.

Соколова Г.Б., Гуцаленко О.О.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК СИСТЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Постановка проблеми. На сьогоднішній день освіта в Україні переживає багато змін та інновацій, одним із ключових напрямів яких є впровадження інклюзивної освіти. Головна мета інклюзивної освіти - це забезпечити право на якісну освіту всіх дітей шляхом задоволення їхніх основних освітніх потреб.

Соціальна адаптація дитини з особливими освітніми потребами передбачає навчання жити та контактувати з іншими людьми без перешкод.

Проте усе це неможливо без активної соціальної та психологічної підтримки з боку педагогів, психологів та родини.

Саме тому актуальність теми зумовлена необхідністю формування в закладі освіти середовища, що сприяє соціалізації, адаптації та самореалізації кожної особи незалежно від її психофізичних особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні публікації в сфері інклюзивної освіти підтверджують важливість її інтеграції, як чинника соціалізації осіб з особливими освітніми потребами [2, с.136].

Дослідниця О. Таранченко засвідчує, що діти з особливими освітніми потребами зазвичай мають порушені комунікативні зв'язки, а відтак проявляють соціально-комунікативну недостатність. Подолати нездатність до взаємодії без спеціально організованого навчально-виховного середовища та цілеспрямованих заходів втручання практично неможливо [4, с.9].

Авторка Т. Скрипник зазначає, що надзвичайно важливий напрям

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ
Збірник наукових праць

За зміст та орфографічне оформлення відповідальність несуть автори наукових робіт